

FOLKEKIRKENS
MELLEMKIRKELIGE RÅD

RAPPORT OM TROVÆRDIGHEDSVURDERINGEN AF KONVERTITTER I DET DANSKE ASYLSYSTEM

Peter Bangs Vej 1
DK-2000 Frederiksberg
T: +45 33 11 44 88
interchurch@interchurch.dk
www.interchurch.dk

Rapport om troværdighedsvurderingen af konvertitter i det danske asylsystem er udgivet af Folkekirkens Asylsamarbejde under Folkekirkens mellemkirkelige Råd

Layout: Malene K. Holm

Tryk: Jensen Print 2017

© Folkekirkens mellemkirkelige Råd

Eftertryk tilladt med kildeangivelse

Folkekirkens mellemkirkelige Råd

Peter Bangs Vej 1

2000 Frederiksberg

Telefon: 33 11 44 88

Email: interchurch@interchurch.dk

Web: www.asylsamarbejde.dk

Rapporten er udarbejdet af en arbejdsgruppe i regi af Folkekirkens Asylsamarbejde under Folkekirkens Mellemkirkelige Råd, bestående af Søren Dalsgaard, Niels Nymann Eriksen og Mogens S. Mogensen. En tak til stud.jur. Depheny Frost for indsamling og analyse af data, og til Thomas Gammeltoft Hansen for konsultation omkring de asylretlige aspekter.

Indhold

I. INDLEDNING OG BAGGRUND	5
II. HVILKE FORHOLD INDGÅR I VURDERINGEN AF KONVERTITSAGER	7
1. ANSØGERS SUBJEKTIVE TROSFORHOLD	8
2. VIDEN OM DEN NYE RELIGION	8
3. KONVERSIONSFORLØBET	10
A. DÅBSFORBEREDELSE OG KIRKELIGE/RELIGIØSE AKTIVITETER	10
B. TIDSPUNKT FOR KONVERSION OG VARIGHED AF FORLØB	11
C. UDVIST INTERESSE I HJEMLANDET	12
D. DÅB	12
4. UDTALELSER	14
III. SAMMENFATNING OG ANBEFALINGER I FORHOLD TIL DANSK PRAKSIS	14

I. Indledning og baggrund

Der har de senere år været et øget fokus på danske asylsager, hvor konversion til kristendommen indgår som asylmotiv. Frygt for forfølgelse på grund af religiøs overbevisning er et klassisk motiv for at søge asyl, og sådanne personer er som udgangspunkt omfattet af FNs Flygtningekonvention og en række menneskerettighedsinstrumenter. I flere lande udsættes kristne og andre religiøse mindretal i dag for mere eller mindre systematisk forfølgelse, der presser mange på flugt. Konvertitter udgør en særlig risikogruppe, da frafald fra den tidligere religion ofte anses for værre, end hvis man altid har tilhørt en anden religion. Konvertitter befinder sig derfor ofte i en betydelig risiko for overgreb, der kan begrunde asyl.

Allerede i 2004 udarbejdede et udvalg under stiftssamarbejdet Folkekirke og Religionsmøde en "Vejledning omkring kirkers kontakt med og evt. dåb af muslimske asylansøgere", som blev til på baggrund af et møde med repræsentanter for udlændingestyrelsen. Vejledningen, som blev revideret i 2016, var godkendt af folkekirkens biskopper og blev anbefalet til alle danske kirker af Danske Kirkers Råd med henblik på at hjælpe menigheder til at overveje, hvordan de kan forholde sig ansvarligt gennem hele konversionsforløbet i mødet med muslimske – og andre – asylansøgere, der ønsker dåb. Her mindes der om asylansøgeres sårbare situation, der kræver særlig forståelse, omhu og varsomhed. Det understreges, at den kirke eller præst, som er i kontakt med en asylansøger, der overvejer at blive kristen, orienterer vedkommende om, at "en konvertering fra islam til kristendom og dåb ikke automatisk vil være et yderligere argument for asyl", og at konverteringen kan få alvorlige konsekvenser i forhold til muslimske eller andre religiøse miljøer både her i Danmark og – ved eventuel hjemsendelse – i hjemlandet. Vejledningen understreger, at ved dåb af muslimske asylansøgere "kræver det en forholdsvis lang og grundig oplæring i den kristne tro og det kristne liv". Og derfor anbefales det,

"at asylansøgeren forud for sin dåbsforberedelse har været i kontakt med kirken (i Danmark og evt. i et andet land) i en længere periode, og præsten bør derefter sørge for, at vedkommende får en grundig dåbsforberedelse af flere måneders varighed"

I henhold til tidligere praksis hos europæiske asylmyndigheder var det tilladt, at asylansøgere kunne pålægges at skjule deres kristne tro eller udvise diskretion i udøvelsen af denne ved hjemsendelse. Dette ansås som legitimt grundlag for at afslå asyl, også – i en kortere periode – i Danmark. Denne praksis har været genstand for omfattende kritik, da et sådant krav er svært foreneligt med Flygtningekonventionens specifikke fokus på religiøse mindretal som en beskyttet gruppe, og den grundlæggende ret til religionsfrihed, der følger af menneskerettighederne og mange landes forfatninger. I september 2012 blev spørgsmålet forelagt EU-Domstolen, der afgjorde, at krav om diskretion eller selvrepression ikke er foreneligt med EU's asylregler.¹ Denne afgørelse er ikke bindende for Danmark. I en afgørelse fra oktober 2012 ændrede Flygtningenævnet dog tilsvarende den hidtidige praksis i Danmark. I dag kan asylmyndighederne således ikke længere meddele afslag i konvertitsager alene med den begrundelse, at den pågældende kan henvises til at skjule eller lade være med at udøve sit nye trosforhold ved tilbagevenden til hjemlandet.

Den nye praksis – der i dag er internationalt bredt anerkendt – cementerer, at det individuelle trosforhold og muligheden for i praksis at udøve dette er en grundlæggende menneskerettighed. Men ændringen har samtidig skabt visse praktiske udfordringer i forbindelse med asylsagsbehandlingen for såvel myndigheder som kirkelige organisationer. Efter den nye praksis er asylansøgerens troværdighed i forhold til, om konversionen er reel, afgørende i langt de fleste sager. En vurdering heraf adskiller sig fra almindelige troværdighedsvurderinger ved i højere grad at forholde sig til ansøgerens indre liv og overbevisninger.² Denne form for troværdighedsvurderinger rejser samtidig visse teologiske og etiske spørgsmål, særligt for de præster, der bliver mødt af forespørgsler om at døbe asylansøgere i Danmark.

Både politikere og asylretlige fagfolk har i forbindelse med denne type sager udtrykt bekymring for, at den nye praksis kan give anledning til misbrug. Omvendt kan en restriktiv tilgang nemt risikere at medføre forkerte afslag, ligesom det er en risiko, at man i vurderingen lægger uforholdsmæssig meget vægt på enkelte forhold, f.eks. viden, eller en partikulær forståelse af kristendommen, der ikke nødvendigvis afspejler den enkeltes personlige trosforhold. Troværdighedsvurderinger i konvertit-, såvel som andre, asylsager påhviler alene de danske asylmyndigheder. Præster og andre lægfolk hverken kan eller bør overtage denne funktion. Men en bedre forståelse af de forskellige forhold og hensyn, der kan og bør indgå i denne type troværdighedsvurderinger er vigtig, både for at sikre en korrekt asylbehandling, og for at præster og kirkeligt tilknyttede er klar over, hvilken betydning det har, når de siger ja til at døbe eller skrive redegørelser om dåbsforløb til konverterede asylansøgere.

Med nærværende rapport håber vi ud fra en kirkefaglig baggrund at kunne bidrage til begge dele. Baggrunden for rapporten er en gennemgang af Flygtningenævnets praksis i forhold til konvertitsager i perioden 2013 til 2015. I analysen forsøger vi at identificere de generelle forhold, der indgår i nævnets

¹ *Y & Z mod Tyskland*, EU-Domstolen (storkammer), C-71/11 og C-99/11, afgørelse af 5. september 2012.

² Et parallelt og tilsvarende omdiskuteret spørgsmål er troværdighedsvurderinger i forhold til asylansøgere, der frygter forfølgelse på grund af deres seksuelle orientering.

troværdighedsvurderinger, efterfulgt af nogle kirkefaglige overvejelser og anbefalinger. I den sidste del af rapporten gives et sammenfattende bud på, hvordan man fremadrettet kan håndtere denne typer sager i Danmark.

II. Hvilke forhold indgår i vurderingen af konvertitsager

Fra perioden januar 2013 til og med november 2015 har Flygtningenævnet truffet afgørelse i en række sager med konversion som asylmotiv. Nærværende gennemgang er baseret på 108 nævnsafgørelser, som er identificeret fra nævnets egen online-database og/eller Dansk Flygtningehjælps database. Der findes muligvis flere afgørelser end disse, men de har i givet fald ikke været tilgængelige fra de to databaser på tidspunktet for dataindsamling til denne rapport.

Sagerne vedrører primært ansøgere fra Iran (omkring 2/3 af sagerne) og Afghanistan (omkring 1/3 af sagerne). I 65 % af troværdighedssagerne blev der meddelt asyl efter Udlændingelovens § 7, stk. 1, der refererer til definitionen i FN's Flygtningekonvention. I 34 % af troværdighedssagerne blev der meddelt afslag. I en enkelt sag blev der meddelt såkaldt B-status, mens to sager blev hjemvist til fornyet behandling i Udlændingestyrelsen. Hertil kommer asylansøgere i hjemsendelsesfase, som er konverteret, men hvor konverteringen ikke har ført til en genoptagelse og således ikke er blevet vurderet i Flygtningenævnet.

En troværdighedsvurdering af konversionen indgår i 91 ud af de 108 sager. At dette er en *afgørende faktor i denne type sager er tydeligt. I alle de undersøgte sager, hvor Flygtningenævnet har fundet, at ansøgerens konversion ikke har kunnet anses som reel, er der blevet meddelt afslag. Der blev omvendt meddelt asyl i alle sager, hvor konversionen blev anset som reel.* Der har i undersøgelsesperioden været en relativ stigning i antallet af sager, hvor ansøgers troværdighed er blevet vurderet af nævnet.

I størstedelen af de undersøgte sager, ca. 70%, er alle fem medlemmer af Flygtningenævnet enige i afgørelsen. Det er ikke muligt at tilgå stemmefordelingen i forhold til de resterende 30% flertalsafgørelser.

I den praksisændrende sag fra oktober 2012 indskærpede Flygtningenævnet, at der skal foretages en kritisk og indgående bedømmelse af troværdigheden af ansøgers forklaring om konversionen, herunder om tidspunktet for konversionen, baggrunden for konversionen og om følgerne af konversionen.³ Ser man nærmere på de enkelte sager i perioden, er det tydeligt at Flygtningenævnet i sine afgørelser lægger vægt på fire overordnede forhold i troværdighedsvurderingen: 1) ansøgerens forklaring om sit subjektive trosforhold;

³ Afgh/2012/15

2) ansøgerens konkrete viden om den nye religion; 3) selve konversionsforløbet; og 4) udtalelser fra præster eller andre personer, der kan understøtte ansøgerens forklaring. Som oftest indgår flere af disse overordnede faktorer i den samlede vurdering. Andre faktorer kan også have spillet ind i vurderingen af sagen, selvom de ikke er eksplicit nævnt i afgørelsen.

1. Ansøgers subjektive trosforhold

Ansøgerens fremstilling af sit personlige forhold til kristendommen er naturligt nok et afgørende element i nævnets troværdighedsvurdering. Der er i næsten halvdelen af troværdighedssagerne lagt vægt på ansøgerens subjektive forhold til religionen. Udviklingen viser, at der i højere grad bliver lagt vægt på ansøgerens subjektive trosforhold. I 71 % af sagerne i 2015 er der blevet lagt vægt på ansøgerens subjektive trosforhold mod 24 % i 2013. I hele undersøgelsesperioden blev der meddelt afslag i 18 % af sagerne, hvor nævnet eksplicit har lagt vægt på ansøgers subjektive trosforhold. Fem af disse afslag er fra 2015.⁴ I en sag fra 2015 hvor der blev meddelt afslag, udtalte nævnet følgende: "Nævnet har herved lagt vægt på det indtryk, nævnet har fået efter ansøgerens lidt tøvende forklaring om sit forhold til kristendommen."

Overvejelser og foreløbige anbefalinger

Ansøgers subjektive trosforhold er afgørende i troværdighedsbedømmelsen, som det også fremgår af praksisundersøgelsen, men det er imidlertid umuligt at afklare, hvad et andet menneske reelt tror på, og der må derfor nødvendigvis ses på andre elementer i den samlede troværdighedsbedømmelse. Én vej ud af dette dilemma er at vurdere den specifikke troværdighed af ansøgerens konversion i lyset af ansøgerens generelle troværdighed. Det er imidlertid ikke tilstrækkelig grund til at afvise en konversionssag at henvise til tidligere manglende troværdighed.

2. Viden om den nye religion

Asylansøgerens viden om den nye religion, herunder religiøse tekster, begreber, traditioner og højtider, indgår tilsvarende som et delement i troværdighedsvurderingen. I 23 % af de undersøgte afgørelser, er der lagt vægt på ansøgers kendskab til troen, herunder højtider, viden om f.eks. Bibelen og kristne begreber.⁵ I 75 % af disse blev der meddelt ophold, mens der i 23 % blev meddelt afslag.⁶ Generelt set indgår viden om den nye religion med

⁴ Maro/2015/5, Iran/2015/31, Iran/2015/24, Afgh/2015/28 og Iran/2015/10

⁵ Se eksempel Iran 25-04-2013 (DFH database)

⁶ I den sidste sag fik ansøger meddelt B-status på baggrund af andet asylmotiv, Afgh/2014/16

en vis vægt. I en sag fra august 2015 udtalte nævnet således: "Ansøgerne har også under nævnsbehandlingen på overbevisende og troværdig måde demonstreret viden om kristne værdier og personer fra Biblen."⁷ Der blev i denne sag meddelt asyl. I en anden sag er ansøgeren ikke konverteret til kristendommen men til Bahai-religionen. I denne sag lagde nævnet vægt på, "at ansøgeren har udvist et detaljeret kendskab til Bahai religionens historie, lære og praksis."⁸

At viden om den nye religion kan være afgørende for udfaldet af sagen ses i enkelte afgørelser, hvor der er blevet meldt opholdstilladelse til trods for usikkerhed i forhold til andre dele af forklaringen. Flygtningenævnet udtalte således i en sag fra april 2014, at

"Flertallet lægger i den forbindelse vægt på, at ansøgerne har udvist godt kendskab til kristendommen. Uanset ansøgernes forklaring om deres asylmotiv og udrejse indeholder divergenser og fremstår mindre sandsynlig, finder flertallet på baggrund af ansøgernes forklaringer, at ansøgernes konvertering må anses at være reel."⁹

Der er tilsvarende meddelt afslag i fem af de undersøgte sager, hvor ansøger ikke har kunnet demonstrere viden om kristendommen. I en sag fra 2015 udtalte nævnet, at ansøger

"for nævnet ikke har kunnet redegøre nærmere for sin kristne overbevisning, ligesom han har forklaret, at han ikke går i kirke, ikke kender de kristne højtider og ikke før for nyligt har ønsket, at hans hustru skulle erfare, at han var konverteret."¹⁰

Afslag på asyl skal altså her ses som en kombination af flere faktorer, der alle relateres til ansøgers manglende kendskab til den nye religion. I en sag fra 2013, hvor der blev meddelt afslag, udtalte nævnet: "Ansøgeren er reelt uden viden om den kristne tro og har ikke her i landet deltaget i gudstjenester eller lignende."¹¹ I en anden sag fra 2015 lagde flertallet endvidere vægt på, at ansøgers forklaring om ansøgers kristne overbevisning under nævns-mødet fremstod som udenadslære.¹²

I forhold til ansøgers evne til at tilegne sig viden om den nye religion, er der kun en enkelt sag, hvor Flygtningenævnet forholder sig eksplicit til ansøgers uddannelsesmæssige baggrund. Her peger nævnet på, at ansøgeren er veluddannet og derfor må formodes at være i stand til at tilegne sig viden om et stof og en begrebsverden, men betragter dog ud fra en samlet vurdering stadig konversionen som værende reel.¹³

⁷ Iran/2015/31

⁸ Iran 11-06-2013 (DFH database)

⁹ Iran/2014/17

¹⁰ Afgh/2015/28

¹¹ Indi/2013/2

¹² Iran/2015/24

¹³ Iran/2014/12

Overvejelser og foreløbige anbefalinger

Ansøgers uddannelse og sociale baggrund bør tages i betragtning, når det vurderes hvorvidt, og i hvilket omfang, ansøgerens viden om religionen bør indgå i vurderingen. Forskellige kulturelle, sociale og uddannelsesmæssige baggrunde vil nødvendigvis have indflydelse på ansøgerens evne til indenfor en kort tidsramme at tilegne sig viden om religionen. For en analfabet er manglende eller begrænset viden om religionen således ikke nødvendigvis et udtryk for en ikke-reel konversion.

Tilsvarende kan der være betydelig forskel på, hvilken vægt der lægges på disse forhold i de forskellige kirker og kristne miljøer, hvori asylansøgerne indgår. Man skal derfor passe på med at lægge en bestemt forståelse af kristendommen, og manglende viden herom, til grund for et afslag. Samlet kan viden og kendskab tælle positivt, men fraværet af samme bør ikke i sig selv begrunde et afslag. Man bør i sådanne tilfælde som minimum tage hensyn til ansøgerens sociale og uddannelsesmæssige baggrund.

3. Konversionsforløbet

Et tredje og afgørende forhold i troværdighedsvurderingen er selve konversionsforløbet. Dette dækker over udvist interesse for religionen i hjemlandet, herunder afstandtagen til tidligere religion i hjemlandet, forløbet omkring interesse for den nye religion i Danmark, deltagelse i dåbsforberedelse, begrundelse og tidspunkt for dåb, samt deltagelse i efterfølgende kirkelige og religiøse aktiviteter.

a. Dåbsforberedelse og kirkelige/religiøse aktiviteter

Dåbsforberedelse indgår med en vis betydning i de undersøgte afgørelser. I 27 % af troværdighedssagerne er der lagt vægt på dåbsforberedelse. Der er i 26 % af de samlede afslag lagt vægt på dåbsforberedelse, mens der i 28 % af de samlede opholdstilladelser er lagt vægt på dåbsforberedelse. Nævnets vurdering af dåbsforberedelse står i ingen af sagerne alene i troværdighedsbedømmelsen.

I en sag fra 2015, hvor Flygtningenævnet lagde til grund, at ansøger havde deltaget i dåbsforberedelse og i kirkelige aktiviteter, meddelte nævnets flertal afslag med begrundelsen, at ansøgerens interesse for kristendommen opstod på et sent tidspunkt og først opstod efter, at ansøger var fremkommet med andre asylmotiver, som ansøger havde fået afslag på.¹⁴ I en anden sag fra 2015, hvor der blev meddelt afslag, gjorde nævnet gældende, at der fra ansøgers side var tale om et begrænset omfang af dåbsforberedelse.

I en sag fra 2015, hvor der blev meddelt ophold, lagde nævnet til grund, at ansøger havde deltaget i dåbsforberedelse i et halvt år inden dåben og ligeledes efterfølgende havde deltaget i kirkelige aktiviteter.¹⁵ Nævnet gjorde i en anden sag gældende, at ansøger havde modtaget dåbsundervisning inden

¹⁴ Iran/2015/24

¹⁵ Afg/2015/37

dåben, samt at ansøger havde forklaret om ansøgers subjektive trosforhold. Der blev her meddelt ophold.¹⁶

Der bliver også i højere grad lagt vægt på kirkelige/religiøse aktiviteter både før og efter dåben, hvilket både dækker over aktiv kirkegang som udtryk for reel konversion og ligeledes manglende eller begrænset kirkegang som udtryk for en ikke-reel konversion. Religiøse aktiviteter skal forstås som f.eks. venskabsmiddage, kristne lejrture, private studiegrupper, bønnemøder, mv.

I 2013 blev der således lagt vægt på kirkelige/religiøse aktiviteter i 37 % af troværdighedssagerne mens tallet i 2015 er 76 %. I 19 % af samtlige troværdighedsafslag i undersøgelsesperioden er der lagt vægt på kirkelige/religiøse aktiviteter. Kirkelige/religiøse aktiviteter indgår således med en væsentlig betydning i troværdighedsbedømmelsen.

b. Tidspunkt for konversion og varighed af forløb

Tidspunktet for konversionen/opstået interesse for kristendommen indgår også som et væsentligt element i troværdighedsbedømmelsen. I 22 % af troværdighedssagerne er der lagt vægt på det sene tidspunkt for konversion. Kun i én af disse sager er der blevet meddelt ophold, mens der i de øvrige 19 sager er blevet meddelt afslag. I den ene sag, hvor ansøger fik meddelt ophold, rejste nævnet spørgsmålet, hvorvidt ansøgerens konversion var relateret til nævnets tidligere afgørelse og udtalte i den forbindelse:

”Nævnet finder uanset denne tidsmæssige sammenhæng, at der bør lægges afgørende vægt på, at ansøgeren under nævnsbehandlingen har udvist et solidt kendskab til centrale dele af den kristne tro.”¹⁷

Analysen viser, at der er en lille stigning i antallet af sager, hvor nævnet lægger vægt på tidspunktet for konversionen fra 17 % i 2013 til 24 % i 2015. Der er i 65 % af samtlige afslag i troværdighedssagerne lagt vægt på sent tidspunkt for konversionen. Det tyder derfor på, at tidspunktet for konversionen indgår med en vis vægt i den samlede troværdighedsvurdering, ligesom varigheden af forløbet også indgår med en vis vægt. Der er således i 31 % af troværdighedssagerne lagt vægt på varigheden af forløbet.

I 45 % af samtlige troværdighedsafslag er der lagt vægt på varigheden af forløbet. I en sag fra 2015, hvor der blev meddelt afslag, lagde nævnet vægt på ”at han (ansøger) blev døbt efter mindre end to måneders undervisning og kirkegang, at denne dåb fandt sted, efter at de norske myndigheder havde besluttet at udsende ham til Italien.”¹⁸

¹⁶ Iran/2015/26

¹⁷ Iran/2014/12

¹⁸ Iran/2014/16

c. Udvist interesse i hjemlandet

I 20 sager har ansøger oplyst at have haft interesse for kristendommen eller være konverteret i hjemlandet. I syv af disse sager har nævnet meddelt afslag, og nævnet har i ingen af disse syv sager lagt vægt på (taget eksplicit stilling til i afgørelsen) ansøgers oplysning om opstået interesse for religionen/konversion i hjemlandet. Der differentieres således mellem oplysninger fremsat af ansøger, og hvad nævnet direkte lægger vægt på i afgørelsen.

I 14 sager har nævnet eksplicit lagt vægt på, om ansøger har haft interesse for kristendom i hjemlandet. I 12 ud af 14 af disse sager er der blevet meddelt K-status. I den ene sag, hvor der blev meddelt afslag, er der lagt vægt på, om ansøger har haft interesse i hjemlandet, hvor det er blevet brugt mod ansøger, at denne ikke har haft interesse for religionen i hjemlandet (sagen indgår således ikke i de førnævnte 20 sager, da ansøger ikke har oplyst at have haft interesse i hjemlandet). I denne sag fra 2014 lagde nævnet blandt andet vægt på, at konversionen ikke kunne anses som reel, "fordi ansøgeren ikke havde interesse for kristendommen i Iran."¹⁹

Nævnet har i ingen af troværdighedssagerne eksplicit spurgt ind til, om der forelå forhold, der kunne begrunde, at ansøger ikke har kunnet deltage i religiøse aktiviteter i hjemlandet.

d. Dåb

I 64 % af sagerne er det angivet, at ansøger er blevet døbt. I 26 % af disse sager blev der meddelt afslag på ophold, mens der i 74 % af sagerne blev meddelt ophold. Der er i 73 % af det samlede antal troværdighedssager, hvor der blev meddelt ophold, lagt vægt på dåb. Dåb må altså siges at være en ret afgørende faktor i forhold til nævnets samlede troværdighedsvurdering af konversionen.

I en sag fra 2015 udtaler nævnet, at

"af [...] en udtalelse fra [en kirke] fremgår det, at ansøgeren fra [2013] frem til [2014] har deltaget i venskabsmiddage, men Flygtningenævnet finder ikke efter de foreliggende oplysninger, at sådanne venskabsmiddage kan anses for at være udtryk for, at ansøgeren reelt er konverteret."²⁰

I næsten alle sager indgår også andre af de ovenfor nævnte forhold. Spørgsmålet om dåb står således ikke alene, men vurderes i sammenhæng med bl.a. konversionsforløbet.

¹⁹ Iran/2014/16

²⁰ Afgørelse/2015/21

Overvejelser og foreløbige anbefalinger

Ud fra et kirkefagligt perspektiv og vores erfaring med at følge disse sager, er en narrativ tilgang til troværdighedsspørgsmålet ofte at foretrække. Hermed menes en vurdering, hvori der lægges vægt på, hvordan asylsøgerens konverteringsberetning hænger sammen med den øvrige livsberetning – om den forekommer integreret eller vedhæftet. Dog skal man være bevidst om, at nogle mennesker som følge af deres sociale og/eller uddannelsesmæssige baggrund tilsvarende kan have svært ved at sprogliggøre deres egen udvikling.

Hvad angår tidspunkt for konversionen, er mange konvertitter i hjemsendelsesfase, når de konverterer, hvilket kan vække en umiddelbar mistanke hos myndighederne. Det er dog en del af vores pastorale erfaringer, at der netop hos de mennesker, som er i en livssituation uden muligheder og føler, at de har mistet håb, åbnes for en erfaring af troen som et nyt håb. Det er med andre ord en naturlig udvikling, at et menneske forholder sig til troens mulighed, når alle andre muligheder er udtømte. Det betyder ikke, at disse mennesker forholder sig instrumentalt til kristentroen, men at troen formidler et håb, som de ikke under normale omstændigheder ville finde i deres liv.

Tilsvarende bør manglende dåb ikke føre til, at konverteringen uden videre afvises som værende ufuldbyrdet eller at ansøgeren vil være uden for fare i forbindelse med en hjemsendelse. Selvom dåben i kristendommen betragtes som det afgørende punkt i konverteringen, så er det ikke sådan det vil blive opfattet i en muslimsk kontekst, hvor en kristen trospraksis med bl.a. gudstjenestedeltagelse vil være tilstrækkeligt til at kvalificere et menneske som frafaldent.

Vedrørende tidspunkt for angivelse af konversion som asylmotiv, bør det ikke automatisk tages som udtryk for manglende troværdighed i tilfælde, hvor asylmotivet ikke angives fra starten men først senere i asylbehandlingsprocessen, selvom det da angives, at konverteringsprocessen rækker længere tilbage i asylsøgerens historie. I det øjeblik en konvertering fuldbyrdes, vil dele af den personlige historie, som hidtil ikke er blevet tillagt vægt, få en ny væsentlighed. Der kan desuden være gode grunde til, at et menneske ikke nævner sin åndelige proces som en del af asylmotivet, idet ansøgeren for eksempel betragter konvertering som noget privat, som ikke angår deres asylansøgning, men som de ikke desto mindre efter et afslag vælger at fremlægge, fx i forbindelse med en genoptagelsesbegæring.

Betydningen af påvirkning gennem elektroniske medier skal anerkendes. Disse medier har ofte en betydning både i forhold til eksponering i hjemlandet og i dåbsforberedelsesforløbet.

4. Udtalelser

I lidt over 25 % af troværdighedssagerne er fremlagte udtalelser fra præster/kirker eksplicit nævnt i afgørelsen. I 75 % af sagerne, hvor der er blevet fremlagt udtalelser, blev der meddelt opholdstilladelse, mens der i 25 % af sagerne blev meddelt afslag. I alle sager, hvor der er fremlagt en udtalelse, har nævnet også lagt vægt på konversionsforløbet. Manglende udtalelse eller fremlagt udtalelse står derfor ikke alene, når nævnet foretager en troværdighedsvurdering.

Der blev fremlagt udtalelser i 65 % af troværdighedssagerne i 2. halvår af 2015. I 25 % af sagerne, hvor der blev fremlagt en udtalelse fra kirke/præst/trossamfund, blev der i denne periode meddelt afslag. I størstedelen af sager, hvor der blev meddelt afslag, har nævnet blandt andet lagt vægt på det sene tidspunkt for konversionen.²¹

Overvejelser og foreløbige anbefalinger

Præster og andre kirkefaglige kan ikke på- eller afvise et andet menneskes trosforhold. En udtalelse fra en præst/kirke kan derfor ikke i sig selv bruges som bevis for, at en konversion er reel. En udtalelse er derimod en væsentlig kilde til at dokumentere ansøgerens aktiviteter i og omkring kirken, det teologiske grundlag for kirken, og til at underbygge ansøgerens forklaring om de faktuelle forhold omkring konverteringsprocessen. Udgangspunktet for vurderingen af udtalelserne bør derfor fokusere på i hvilket omfang, der fremgår oplysninger, som underbygger ansøgers forklaring.

III. Sammenfatning og anbefalinger i forhold til dansk praksis

Det er vores indtryk, at den danske praksis omkring troværdighedsvurderinger har fundet et spor, som i det store og hele tager hensyn til de særlige udfordringer, der knytter sig til asylsager, hvor konvertering indgår i asylmotivet. Dog henleder vi i forlængelse af de anførte diskussionspunkter i kapitel 2 opmærksomheden på følgende forhold:

- En genoptagelsesbegæring med angivelse af konvertering som nyt asylmotiv bør imødekommes, hvis ansøgeren er blevet døbt eller er i gang med dåbsforberedelse.
- Vi anbefaler en narrativ tilgang til troværdighedsvurdering, hvori der lægges vægt på forbindelsen mellem konversionshistorien og den øvrige asyl- og livshistorie.

²¹ Iran/2015/24, Maro/2015/5, Iran/2015/16 og Iran/2015/20

- Med mindre særlige forhold taler herfor, bør man ikke lade tidligere vurderinger af asylansøgerens generelle troværdighed være bestemmende for hvorvidt en efterfølgende konversion er reel.
- Man bør være opmærksom på konvertitters sociale (alder, køn, modenhed, psykiske situation mv.) og uddannelsesmæssige baggrund og den betydning, disse forhold har for deres mulighed for at tilegne sig viden og sætte ord på udviklingen i deres personlige trosforhold.
- At en asylansøger ikke har nævnt de indledende skridt i en konversionsproces tidligt i asylsagen, bør i udgangspunktet ikke tages som udtryk for en manglende troværdighed.
- Udtalelser fra kirkerne bør tillægges vægt som dokumentation for de faktiske og teologiske forhold i og omkring kirken og for ansøgerens aktiviteter og samtaler i forbindelse med konversionsprocessen.
- I asylsager, hvor konversion indgår som asylmotiv, kan nævnet overveje at inddrage konsulentbistand fra konversionskyndige personer, der kan hjælpe med yderligere at oplyse sagen ved struktureret at spørge ind til ansøgerens trosforhold og vurdere konversionsforløbet fra et kirkefagligt perspektiv.
- Endeligt opfordrer vi til, at sagsbehandlere i Udlændingestyrelsen og medlemmer i Flygtningenævnet får tilbud om undervisning i håndteringen af konvertitsager og de særlige problemstillinger, der knytter sig til bevisbedømmelse og troværdighedsvurderinger.

